

Santa Eulàlia

Gironella

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Al casc antic de Gironella. Plaça de l'església, 1. 08680 Gironella

Coordenades:

Latitud: 42.03414
Longitud: 1.88345
UTM Est (X): 407579
UTM Nord (Y): 4654170

Classificació

Número de fitxa 08092 - 4
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Neoclàssic Historicista
Segle XX
Any 1905
Autoria de l'element: Alexandre Soler i March (arquitecte)
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIL
Observacions protecció: BCIL, núm. 13-I, 06/05/2003
Número inventari si. IPA, 3316
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Religios
Titularitat Privada
Titular: Bisbat de Solsona. Plaça Palau, 1. Solsona
Fitxes associades:
[Santa Eulàlia, església vella](#)
Autoria de la fitxa Sara Simon Vilardaga

Descripció

Es tracta d'un edifici historicista on es barregen estructures neoromàniques i neogòtiques, de planta basilical amb un transsepte, on a l'encreuament amb la nau central i mitjançant quatre arcs torals s'eleva un tambor de secció quadrada amb quatre petxines, fet que permet una secció octogonal a partir de la qual s'eleva la gran cúpula. Els paraments exteriors, majoritàriament, estan constituïts per carreus de pedra irregulars units amb morter llevat de l'estructura de la cúpula que està realitzada amb maó vist. De la façana principal cal destacar l'estructura de la torre campanar que incorpora a la base el portal d'accés a l'interior, un portal neoromànic amb columnetes i capitells sense treballar, i arquivoltes que emmarquen un timpà amb un treball de ferro de forja que incorpora el símbol (crismó) de crist. La capçalera absidal presenta tres absis semicirculars, el central de grans proporcions està reforçat per contraforts i al qual s'adossa una estructura (sagristia) d'una sola planta i coberta de teules a tres vessants. Des de l'exterior es poden observar els rosetons amb vidres emplomats que es disposen en els murs de la nau central pel damunt de les laterals i que il·luminen l'interior, uns rosetons treballats amb traceria neogòtica. Les naus laterals també disposen d'allargades i estretes finestres disposades a cada tram de les naus, entre contraforts, i tres petits ulls de bou a la part superior. Algunes d'aquestes obertures estan tapiades, són únicament motius decoratius exteriors i els seus emmarcaments estan realitzats amb maó vits la qual cosa destaca del parament petri de l'edifici. De l'interior destaca la coberta de la nau central realitzada per trams amb voltes de mocador; a les laterals també s'utilitza aquest mateix sistema de voltes, llevat dels trams del transsepte que són de canó. Destaca l'estructura interior del absis amb dos nivells diferenciats, el primer només consta de columnes adossades i paraments llisos fins a mitja alçada; a partir d'aquest punt desenvolupa les columnes adossades amb capitells rematats per uns arcs trilobats. Entre les columnes s'obren diverses finestres força estretes i el quart d'esfera de la part superior està decorada amb pintures representant la Mare de Déu amb el nen Jesús dins d'una ametlla envoltada dels Reis Mags i pastors. La cúpula també està decorada amb pintures representant el Pantocràtor envoltat pels símbols dels quatre Evangelistes i àngels, sota dels quals s'obren múltiples finestres amb vidres emplomats presentant motius geomètrics i escenes de la vida de la Verge. Les voltes de les cobertes i una gran majoria dels murs interiors estan pintats imitant una disposició de maons de pla col·locats al trencajunt. Els trams de separació de la nau central amb les laterals es divideixen en dos mitjançant unes columnes amb capitells i dos arcs de mig punt; a les impostes hi ha uns plafons esculpits en baix relleu presentant els passos del "Via Crucis".

Observacions:

En la construcció del temple consta que hi col·laborà d'una manera destacada l'industrial Ramon Alsina i Rodergas. El temple conserva un Sant Crist de l'església vella de Santa Eulàlia. L'any 1990 hi va haver un despreniment en un arc de la nau central, fet que va comportar el tancament de l'església durant entorn un any; amb motiu de la reparació d'aquest arc també es van dur a terme altres obres molt necessàries, especialment a el desmunt i la reconstrucció de la teulada de la nau central i reparació de la resta, el reforç de les voltes de la nau central i de les parets exteriors de les capelles laterals del costat esquerre de la nau central, la restauració d'alguns rosetons laterals, a més d'altres actuacions i de l'embelliment interior de l'església. Es deixà per més endavant altres actuacions en la cúpula central, referent als canals i baixants d'aigües, així com l'enderroc de les punxes i boles de la part central més alta de la cúpula.

Història

L'important augment de població experimentat a finals del segle XIX a Gironella, propiciat especialment per la demanada de mà d'obra a les fàbriques tèxtils instal·lades al peu del Llobregat, van propiciar la necessitat de construcció d'una nova església que pogués encabir el creixent volum de vilatans. Al maig de 1892 l'administrador apostòlic de Solsona visità la parròquia de Santa Eulàlia de Gironella, moment en que el rector li exposà la necessitat de construir una nova església, fet que consta que ell mateix va comprovar. La parròquia i el Bisbat van iniciar els tràmits i converses per la construcció del nou temple, cercar una bona ubicació, així com fer una valoració del cost econòmic de la construcció de l'església. Els delineant Caietà Bohigas realitzar els plànols, la construcció dels fonaments s'inicià l'agost del 1896; les obres no van durar gaire, es van fer part dels fonaments; les obres no podien continuar per manca de recursos econòmics. El 1902 el bisbe va visitar Gironella i va adonar-se de la necessitat urgent del nou temple; en aquella època hi havia opinions contràries a la ubicació escollida per la nova església, alguns consideraven que s'havia de bastir prop de la nova zona de creixement, a la carretera; el bisbe acabà concloent que el lloc escollit amb anterioritat era adequat. El pressupost previst de l'obra va determinar que es decidís vendre l'església vella de Santa Eulàlia, a fi d'aconseguir recursos per tal de fer front a les despeses. La venta es dugué a terme el 1907 al senyor Bassús. Per tal de reduir costos s'acordà realitzar un nou projecte, finalment, el projecte de l'església va anar a càrrec de l'arquitecte Alexandre Soler i March (1874-1949), que era deixeble de Domènech i Montaner, i del qual es coneixen un interessant nombre d'obres alguna a Barcelona, però especialment al Bages i d'altres a Gironella mateix. El 12 d'octubre del 1903 es reprenien les obres, van sorgir alguns contratemps, La primera fase de construcció s'inaugurà el 1905, però no va ser fins el 1958 que es completà l'obra, les darreres obres van ser les del campanar, i s'inaugurà oficialment.

Bibliografia

-BUSCALLÀ, M.; BERTRAN, M. (1992): "L'església parroquial s'obre novament al culte", a El Vilatà, número 95. -BUSQUETS I CASTELLA, J. (2005): La parròquia de Gironella: mil anys d'història. Berga: Àmbit de Recerques del Berguedà i Centre d'Estudis musicals del Berguedà "L'Espill". -BUSQUETS I CASTELLA, J.; MONTAÑA, D.; PUJOL, J.; SERRA, R.: (1999): Gironella. Notes històriques. Gironella: Edicions del Centre d'Estudis de l'Associació Cultural El Vilatà del Berguedà, Col·lecció L'Escambell, núm. 12. -BUSQUETS I CASTELLA, J. (1985): "80 anys de l'església nova de Gironella", a El Vilatà, número 42. -CAMPRUBÍ SENSADA, J. (1981 o 1986): Santa Eulàlia de Gironella. La vida en una església i en una parròquia. Gironella: El Vilatà i l'autor. -SERRA, R. et altri (1991): Guia d'Art del Berguedà. Berga, Ed. Consell Comarcal del Berguedà i Patronat del Centre d'Estudis del Berguedà. -VVAA (1994): Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El Berguedà, volum 5, Barcelona, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

